

Suopunäkämmeikkä

Äkta ängsnycklar

Dactylorhiza incarnata subsp. *incarnata*

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Rauhoitettu Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien eteläpuolella (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Suopunäkämmeikkä on näyttävästi kukkiva ja soilla tavattava liuskäkämmeikkä. Se on 25–50 cm korkea, ja koko suurennee selvästi kosteampaan suohon mentäessä. Kuivalla penkalla kasvavat yksilöt ovat useimmiten hyvin pieniä. Varsi on tanakka, ontto ja vihreä tai yläosastaan punertava. Suopunäkämmeikän pitkät lehdet ovat lähes pystyt ja varren ylin lehti ulottuu kukinnon tasolle. Väriltään lehdet ovat vihreät ja useimmiten täplättömät, tai harvemmin yläpinnaltaan etenkin lehden kärkiosasta ruskeatäpläiset. Melko pienet kukat sijaitsevat tiheähkössä kukinnossa. Ne ovat purppuran- tai vaaleanpunaiset ja tummankirjavat. Suopunäkämmeikkä muistuttaa suuresti vaarantunutta veripunäkämmeikkää (*C. incarnata* ssp. *cruenta*), jonka lehdet ovat kuitenkin lyhyemmät ja yleensä molemmin puolin tiheään tumman purppuranruskeatäpläiset. Suopunäkämmeikkä kukkii kesäheinäkuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Suopunäkämmeikkä on vaateliakasvi. Se kasvaa ravinteilla ja keskiravinteisilla soilla sekä kosteilla suo- ja rantaniityillä. Suopunäkämmeikkä on Etelä-Suomessa ja Lapissa melko harvinainen, muualla maassa yleisempi.

Nykytila ja uhkatekijät

Suopunäkämmeikkä on harvinaistunut etenkin Etelä-Suomessa ojitusten seurauksena. Lajia uhkaavat kunnostusojitusten ja vanhojen ojien kuivattavan vaikutuksen lisäksi turpeenotto, rakentaminen sekä risteytyminen lähilajien kanssa. Joillain niittymäisillä kasvupaikoilla suopunäkämmeikkää uhkaa umpeenkasvu. Rauhoituksesta huolimatta myös keräily on uhka lajille. Noin puolet tunnetuista kasvupaikoista sijaitsee suojelualueilla, mutta lähes kolmannes kokonaan suojelun ulkopuolella.

Hoitosuositukset

Suopunäkämmeikän kasvupaikka tulisi rajata vesitalouteen kuivattavasti vaikuttavien toimien kuten ojitusten ulkopuolelle. Lisäksi kasvupaikkaa tulisi ympäröidä riittävän laaja suojavyöhyke, joka jätetään ojitamatta. Myöskin hakkuita tai maanmuokkausta tulisi välttää kasvupaikan läheisyydessä. Aikaisemmin ojitettujen kasvupaikkojen vesitaloutta voidaan palauttaa luonnontilaisemmaksi vanhoja ojia tukkimalla. Osa suopunäkämmeikän kasvupaikoista on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty.

Lähteet

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.

Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.

Kuva: Leena Eerola